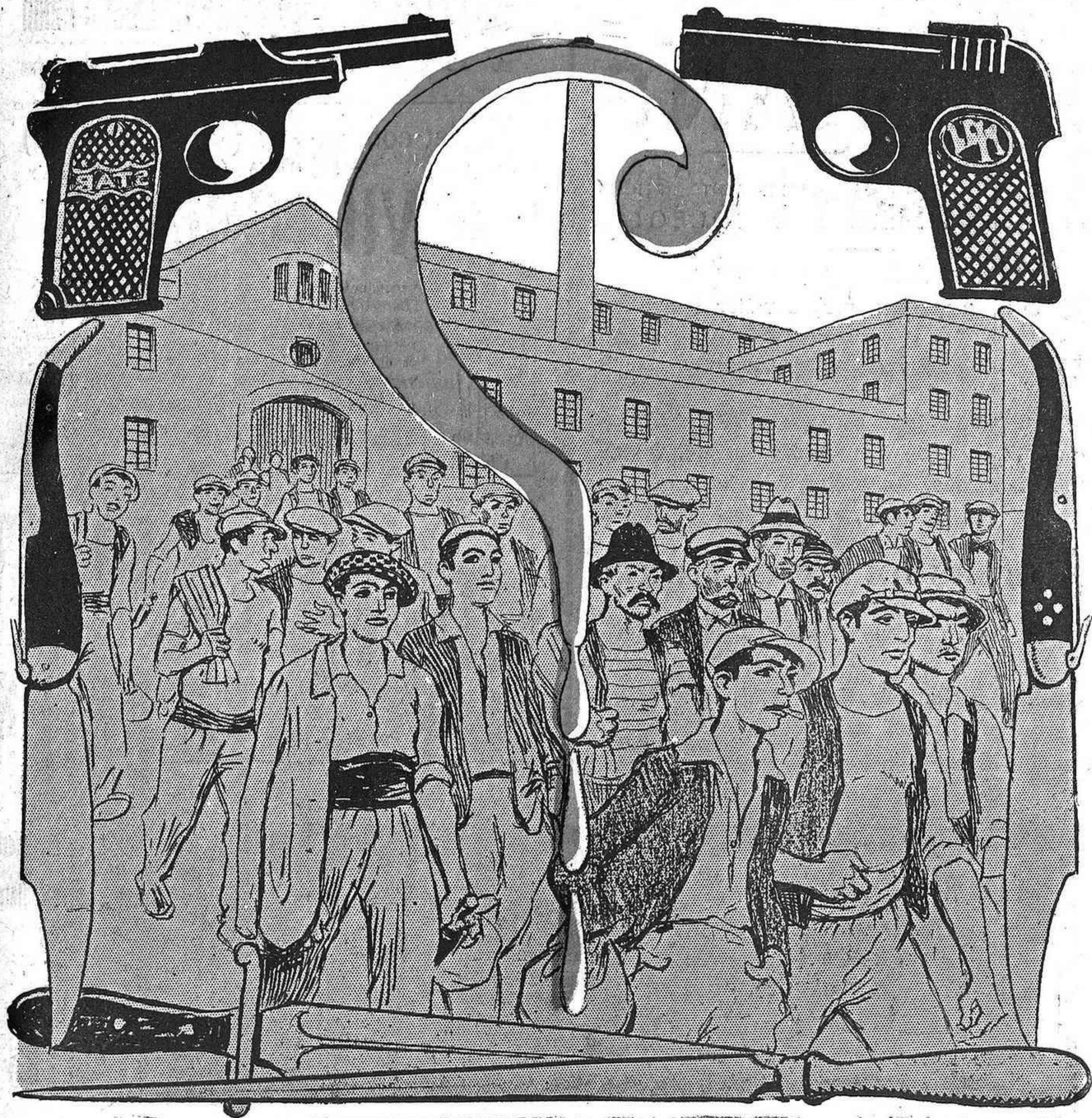

L'Esquella de la Torratxa

Any XLII : Número 2167

15 cèntims = Atrassats 30

Barcelona, 17 Setembre de 1920

A qui, li toca, avui?

El mejor disolvente de los uratos
 Asepsia de las vías urinarias
 Cólicos nefríticos
 Reuma articular
 Nefritis
 Tifus
 Gota

UROMETINA
 LAMBIOTTE HERMANOS
 Urotropina - Hexametileno tetramina - Formina

PÍDASE
 folleto explicativo. Muestras
 a los señores médicos
 Agte gen.: S. NAVARRO
 Rambla del Centro, 8 y 10-Barcelona

PARA ENFERMEDADES DEL
ESTÓMAGO & INTESTINOS

GASTROL
MIRET

PROBARLO ES CURARSE

NATALIO MIRET - Farmacéutico
 Diputación, 205 - BARCELONA

DE VENTA
 EN TODAS PARTES

GRANS MAGATZEMS
DAMIANS

Exposició i venda DE DIFFERENTS ARTICLES
 PER A COLEGIAL

IMMENS ASSORTIT en
 calçat per a senyora, cavaller i nen

EXPOSICIÓ de varis articles a preus reduïts

IMPORTANT REBAIXA
 en articles fi de temporada: barrets, vestits,
 bluses, bolsos, sombrilles, camiseria, gèneres
 de punt, vanos, etc.

MOBLES DE TOTES MENES

Sastreria a mida - «CORTE» DISTINGIT
 I PREUS BARATISSIMS

Guants, perfumeria, juguets, ferreteria, ba-
 teria de cuina, maquinària, etc.

Bloks Notes Bazar de la Unió
 a DEU CÉNTIMS Unió, 3.-BARCELONA

La llet condensada (sense desnatar)
 La més pura MARCA La més saludable

VICTORIA

procedent de les masies del Montseny
 (Barcelona), és absolutament pura, la
 més rica, la més saludable i nutritiva
 perquè conté tota la crema i perquè
 és elaborada solament amb llet de
 vaca suïça i sucre blanc de canya.

DE VENDA EN COLMADOS I ULTRAMARINS
 Despatx central: Princesa, 15-Barcelona

Antes de pendre-la Després d'haver-la presa

SARNA
 CURA RÁPIDA
Sarnicida Paradell
 Frasco 4 pesetas
 Asalto, 28, farmacia - Barcelona

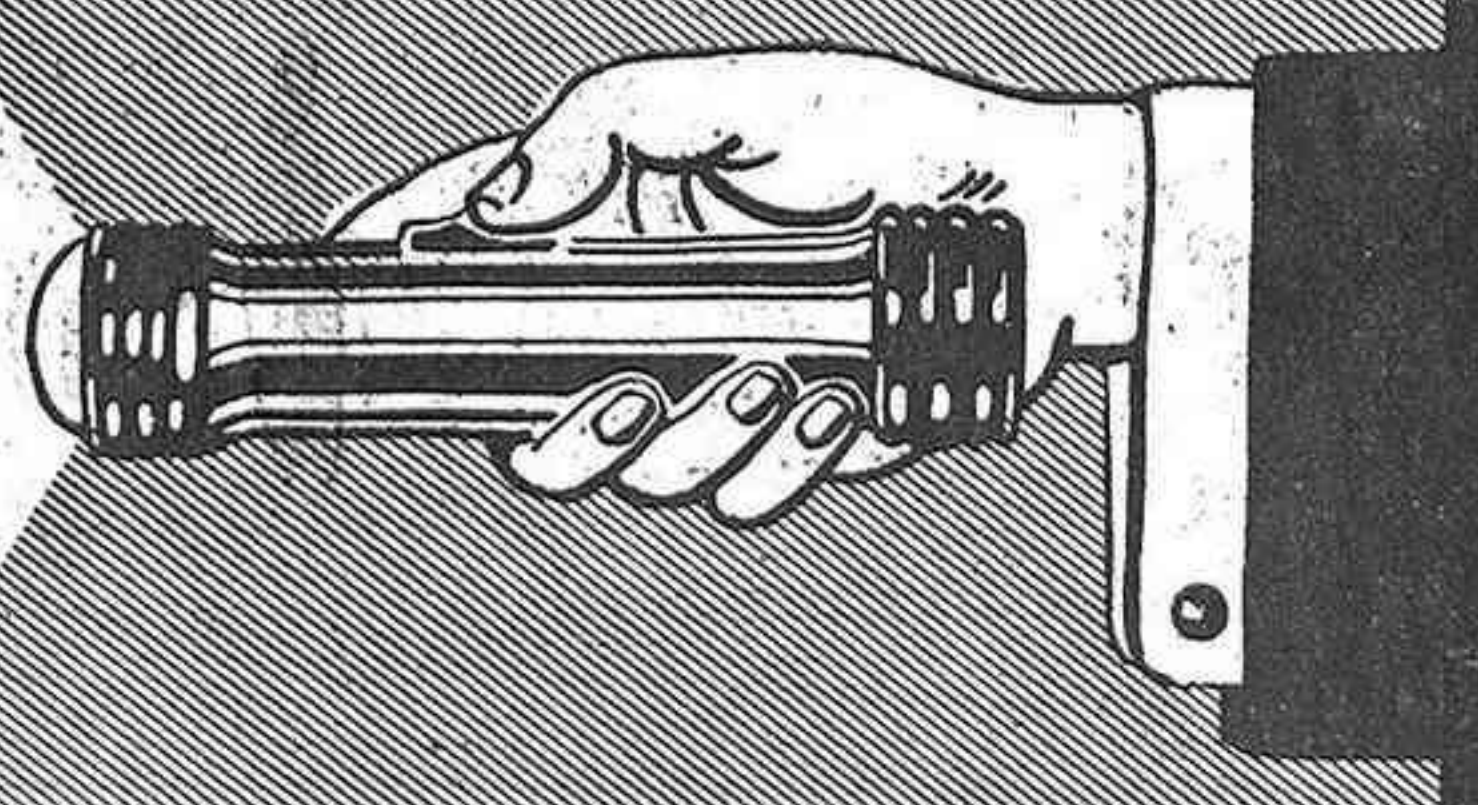

BAZAR
 DE LA
UNION

AL CAMP i a la CIUTAT
 AMB UNA LÁMPARA DE MÀ
 I PILA ELÉCTRICA

LOT

TINDREU LLUM BLANCA I PERMANENT
 A TOT ARREU

Utils per a escriptori
 Tintes bones callitats

Carrer Unió, 3
 BARCELONA

De venda a Barcelona: OLIVE S. en C., Pelayo, 56 E. SHILLING, Fernando, 23 Almacenes EL SIGLO JUAN ROCA, Princesa, 10

L'ESQUELLA DE LA TORRATXA

REDACCIÓ I ADMINISTRACIÓ:
Llibreria Espanyola-Rambra del Mig, 20
BARCELONA

PREUS DE SUBSCRIPCIÓ.

Fora de Barcelona:
Espanya: trimestre 3 ptes., Estranger, 5

EL DRAMA ETERN

QUAN En Joan Maragall arribà a casa seva, en la nit de la bomba del «Liceo», va escriure aquells versos que molts es creuen estan fets durant les festes solidàries.

I cal anar a les festes

amb pit ben esforçat, com a la guerra.

Però per allò, per la festa apoteòsica, bé se podia arriscar una hora perillosa, però ésser temerari per a poder escoltar «La pulga» o presenciar un «garrotín», francament, la desproporció és tan formidable que arrossega el ridícol. Al «Liceo» se podia anar romànticament, aguantant el cor sota l'ermilla blanca, perquè dalt estava l'odi homicida a l'aguait. Després se podien fer els versos d'En Maragall. Però anar a un *music-hall*, de tres rals, amb consumació, amb pit esforçat com a la guerra!

I és que entre nosaltres, tot degenera fins lo degenerat. Ja hem dit alguna vegada que l'homenatge an En Guimerà va acabar en número de festa major, que els ballets rusos obriren barraca al Paral·lel, que d'un gran *jockey*, Stern, vàrem tenir por, si continuava aquí, de que acabés siguent cotxer de plaça. Doncs amb el terrorisme succeeix igual. Abans se començà matant reis, presidents i princeses. S'havia d'estar molt alt per a que l'anarquisme se dignés arribar-hi. An aquí mateix queia En Cánovas, queia En Canalejas, va estar a punt de caure el rei. Amb les bombes succeïa igual. La d'En Pallás, anava contra el militarisme; la del «Liceo», contra la burgesia; la de Canvis Nous, contra la Religió. Tots els fonaments de l'ordre social. Però l'atentat ha anat degenerant i dels reis i presidents han baixat fins a l'esquirol que per a guanyar una pesseta més no se syndica, i la bomba rodola des del «Liceo» al cafetó.

Però el drama executat a dalt o abaix, entremig de senyors o entremig d'obrers serà sempre el drama sense epíleg de Barcelona, el drama començat a fi de segle i que va allargant-se com si s'hagués incorporat a la nostra història, com si la bomba fos tan típicament barcelonina com els tortells. Es la part tèrbola, misteriosa, incognos-

cible de la nostra ciutat paradoxal. El dia abans la ciutat tradicional havia celebrat l'homenatge an En Casanova. Flors, banderes, càntics, cerimònies, musiques. A un xicot que va ésser detingut li trobaren, simbòlicament, una barretina vermella. I a les vintiquatre hores, l'esclat horrison, la sang altre vegada. Perquè, Senyor, ens preguntem, aqueixa tragèdia absurda? I no responen, no podrà respondre ningú. La ciutat aplegada sota En Casanova, la dels homenatges lírics, la de les festes floreal, no comprendrà mai les negrors del Paral·lel.

A nosaltres no'ns cal protestar, no hem de repetir lo de fa un any, lo de fa dos, lo de fa deu i vint. Hem posat llaçada negra a la nostra ESQUELLA massa sovint per a que ens esforcessim en plorar amb sanglots ostensibles. El nostre dolor de barcelonins és massa fondo per a que en les paraules se pogués sospitar una insinceritat. Aquella serenitat tantes vegades demanada la tenim ara i la volem ara. Sobre tot per a Barcelona. Que sigui com aquells varons antics que acullien la mort dels fills en els combats amb resignada fortalesa, amagant les llàgrimes a la gent. Pensem que molts que diuen, pobre Barcelonal tenen lamentacions de cocodril; que si ens veuen plorar massa, creuran que alguna cosa se comença a desfer en la ciutat avorrida.

Seguim el vers d'En Maragall. Anem a les festes amb pit ben esforçat, com a la guerra. I amb pit ben esforçat, i amb dolor noble, anem també als enterraments.

PARADOX

Política econòmica (?)

Segueix l'Ajuntament llicenciant a aquells empleats que han assolit l'edat reglamentària per a la jubilació. El mal, en aquest cas, és que a l'extendre les cessanties, es té en compte, únicament, aquest particular dels anys, sense mirar les condicions de vigor i d'aptitud de cada un dels funcionaris senyalats per a passar a la situació de reserva.

Es aquest extrem de les jubilacions, que des de fa unes setmanes venen decretant-se, un exemple més de la política de bombo i platets implantada per la «Lliga» a la Casa Gran. Anima als regidors el propòsit de donar a Barcelona la sensació de que s'esmotxen les plantilles, de que's va a una selecció del personal, quan lo que en realitat es fa és treure a uns empleats per a posar-ne uns

altres, que de no produir-se les vacants, entrarien, deu sap quin dia, a fruit de les delícies de la nòmina.

El sentit comú, absent per complert del Consistori, aconsella retenir als funcionaris que malgrat l'edat completa, estiguin en condicions físiques de desempenyar el seu comés. Màxim sabent que el personal que's separa, ha de castigar extraordinàriament el capítol de les jubilacions, implicant una càrrega pel pressupost. Amb dir que hi ha senyor que se'n va a casa seva amb un passament de vuit mil pessetes.

Es residencien, poc menys que sense to ni so, uns empleats als que hi ha necessitat de seguir abonant el sou tot el temps que romanguin a l'ostracisme. Semblava lo millor deixar que els aptes anessin fent, ultra tenint en compte que les places vacants no havien d'ésser amortitzades. Esperar per a la jubilació dels que estiguessin en condicions, a que l'interessat produís la demanda. Però ja ho hem dit: hi ha necessitat de satisfer les ànsies d'amics i correligionaris, freturosos de *sacrificar-se* al servei de la ciutat.

Lo interessant seria saber quines places, entre les deixades pels funcionaris jubilats, han sigut amortitzades o cobertes.

Després conèixer els noms dels designats per a ocupar els càrrec vacants.

JUST

El senyor «Cenicero»

Don Frederic Carles August Bas, és persona tan afaible, cordial i grata, que sols li manca no ésser governador. ¿Perquè hauràn fet governador d'una ciutat de revolta i de confusió, an aquest home tant bona persona, tant contertuli, tant fet a posta per a portar el penó i distribuir premis pels col·legis?

El senyor Bas va dictar una ordre contra els fumadors que s'entreguen a la seva voluptuositat per teatres i cines. L'ordre, naturalment, no's va complir. Esclata la bomba del «Pompeya», i el governador, seràficament, diu:

—Ho veuen? Si no's fumés pels teatres, no haurien pogut encendre la bomba.

I va tornar a ordenar, per a que les bombes no poguessin ésser enceses, que no's fumés en els espectacles. Malfiant-se, se va dedicar a recórrer teatres, i en lloc de ocupar la llotja que per la seva categoria li correspon, prenia butaca o pujava dalt de tot, com a l'«Eldorado». Veia a un espectador fumant:

—Tire usted ese cigarro. No sabe que hay prohibición absoluta?

El fumador llensava el cigarro.

Anava a un altre teatre i repetia l'escena, convertit en un governador de seguretat. Als peus del senyor governador queien totes les burilles.

I per això ja no li diuen D. Carles Christiàn Frederic Bas, sinó «el senyor Cenicero».

Un altre motiu

Aquest perteneix a un dels nostres, al senyor alcalde civil transitori, al senyor Maynés. La «Lliga» el va fer regidor i l'istiu l'ha fet alcalde. Es un home de qualitat acuàtica, un home incolor, inodor e insípid. Això lo que és. En canvi ha estat nacionalista republicà. Dels vocals de torn del C. N. R., la «Lliga» ne fa tinent d'alcalde.

En Martínez Domingo s'en va anar. En Carles Jordá s'en va anar. I En Maynés fou alcalde accidental. Però En Jordá ha tornat. En Martínez Domingo tornarà, i En Maynés no tornarà a ésser alcalde.

Per això, els municipals li diuen D. Enric Maimés.

S'acaben els motius

Els diaris que cobren del joc son set, com els pecats. Un incís. Nosaltres en qüestions de moral som rígids amb nosaltres i tolerants amb els demés. Volem dir que l'acte de cobrar del joc no'ns sembla d'una greu immoralitat, sobre tot a la nostra ciutat, on tothom, de lluny o d'aprop, s'aprofita del joc. Fins els més honorables que a l'Eqüestre o a Caçadors, mengen pel joc més barato, abonament ventatjós de cotxe i tenen edifici propi.

Tancat l'incís, tornem a dir que'ls diaris que viuen del joc són set. Els periodistes els hi han tret un motiu an aquests diaris, un motiu potser massa dur, però ple de gràcia.

Els hi diuen: *Los siete niños de Ecija*.

L'unió de Mallorca

L'Ors va escriure que l'Alomar no havia fet més que demanar l'indult d'En Rull. L'Alomar, creient disminuïda la seva intervenció en aquell afer—que va ésser un dels seus més alts i nobles gestes—començà a preparar la resposta. Però En Xenius mentrestant arribà a Palma, En Xenius cercà a l'Alomar, En Xenius el trobà, i quan l'Alomar, una mica serio, li extén la mà, En Xenius, com en el més efusiu final d'acte, li digué:

—La mà, no. Els braços...

I allí en mig del carrer, besats pel sol de Mallorca, s'abraçaren davant la curiositat de la gent, ignorant que aquell era l'abraç de les dues primeres figures intel·lectuals de Catalunya, que havien estat a punt de caure en una petita guerra civil. Palma presenciava la primera unió esquerrana, l'unió d'En Xenius i de l'Alomar, pròleg del pacte de Madrid.

Poti-poti

S'ha iniciat una petita batalla a propòsit de l'empleu de la *tz*, en català.

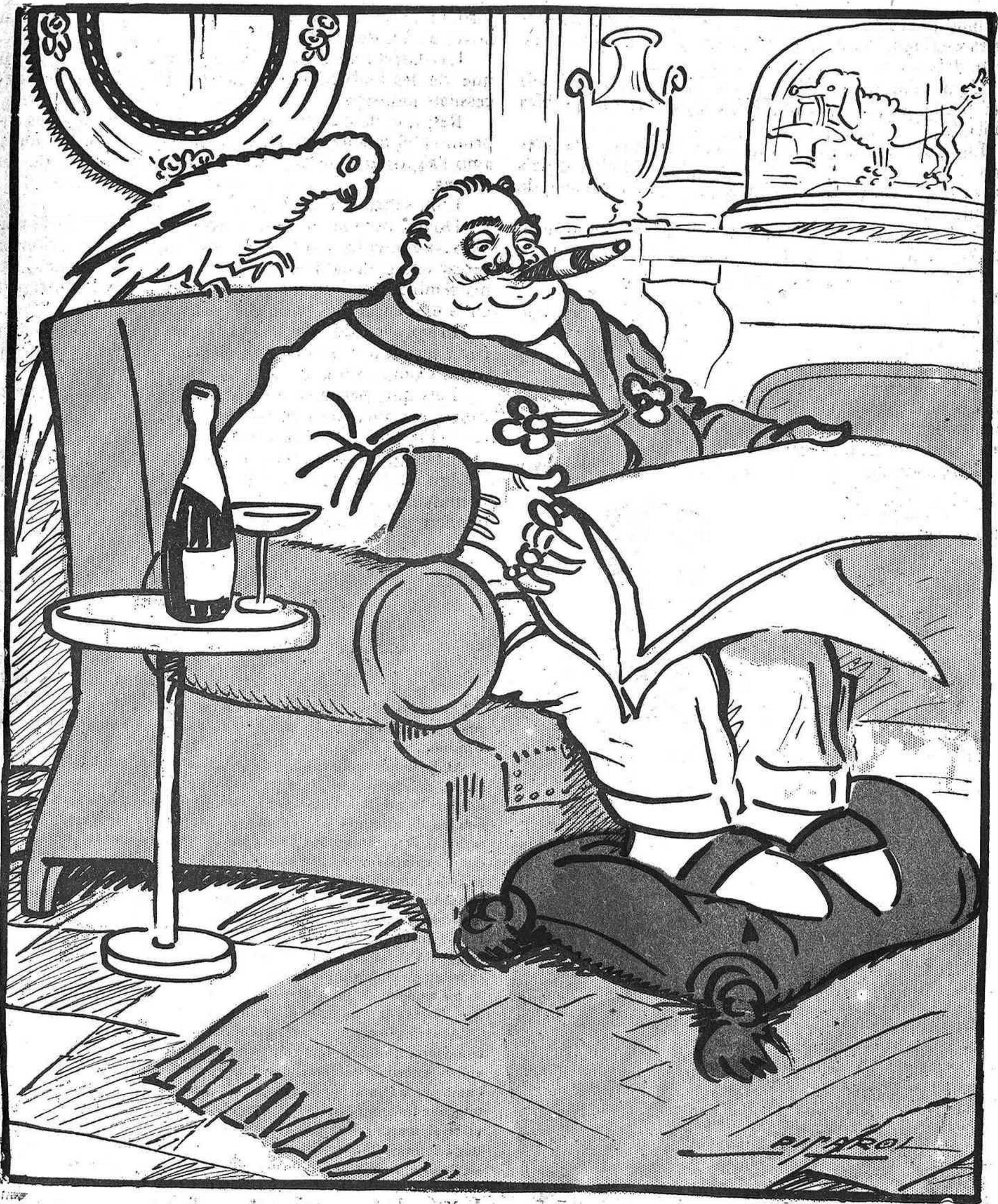
He de dir que els bel·ligerants no s'han entès?

Aquests plets lingüístics o *normistes* han sigut en tot temps de mal arreglar.

Ha coincidit la batuca filològica amb la petició endreçada pels esperantistes a la Junta de l'Exposició de Indústries Elèctriques, de que en la propaganda pel futur certàmen, i ademés dels idiomes naturals s'utilitzi per En Zamenof.

Per mí que faci la Junta de l'Exposició allò que millor li sembli.

Encara que opino que n'hi hauria prou que's valgués

EL PACIFIC BURGÉS

—Qualsevol sigui treballador, en els temps que correm!... No, no; val més menjar molt i pair bé.

la Junta de l'Exposició del català que algunes glòries literàries escriuen, per a que ens quedessim a les capses respecte dels seus intents.

Com m'hi quedo al voler esbrinar la intenció dels que pretenen que torni En Perè Corominas a la política militant.

En Corominas, que com a pulsador de la nota literària tendra i sentimental, compta amb l'admiració dels que el llegeixen, no havia d'haver passat, políticament, de senzill alcalde de barri.

Si decideix restar a casa seva, ens estalviarà el disgust que representaria veure com el llicenciaven altre cop.

Mala costum la de girar els ulls enrera, en les coses de la política.

Es millor mirar endavant. Perseguir idees i procediments nous.

Que és, per exemple, lo que des del seu despatx de Câ la Ciutat fa l'alcalde accidental.

Els descontents, els que protesten per vici, fan córrer que, malgrat la seva alçària, no abasta el senyor Jordá la vara, infinitament més alta que ell.

Per a desmentir als malvolents, s'afanya el senyor

Jordá a adoptar mides, a escriure *ordinacions*, a dictar noves an En Rueda.

La darrera pensada de l'alcalde interí ha sigut privar que de les fonts públiques es tregui aigua per a les necessitats industrials.

Res; que de complir-se els desitjos de l'alcalde, es suprimiria el quadro animadíssim que presenten les fonts, amb l'aiguader que disputa als veïns la possessió de les aixetes.

I tot, saben per què?

Doncs perquè el senyor Jordá, que envia cada mig dia a la minyona a la font que hi ha a l'Arc de Triomf a cercar una galleda d'aigua per a posar el vi en fresc, venia semblant-li, d'un temps ençà, que la xicota esmerçava en la diligència més temps del convenient.

El senyor Jordá s'enfadava i renyava a la serventa, que per a justificar el retràs alegava sempre el fet de que els forners omplissin la portadora, i tal.

Fins que, perduda la paciència, tip de sentir la mateixa cançó, exclamà l'alcalde l'altre dia:

—Forners, diu? Ara veuràs!

I escrigué d'una revolada l'*ordinació* que comentem.

Ignorant que lo que realment motivava la trigança de la minyona, era el que s'aturés a *fer-la petar* amb el dependent d'un *colmado* del carrer d'Ausias Marc.

X. X. X.

La senyora Tomasa.—Diu que a la butxaca li han trobat un carnet de sindicat ..

El senyor Esteve.—Ah, bé... així menos mal.

Lletres de muntanya

A la meva dona

Anyorança meva: Ja per fi sóc arribat en aquest poble, llogaret o lo que siga, car no està inclòs en cap Guia de Turista ni en cap Geografia elemental.

Al donar-nos comiat al mig de la Plaça d'Espanya al anar jo a pujar al tren del ferro carril del Baix-Llobregat, tu vares romandre trista i aclaparada per la soletat en que restaves enrotllada tan sols de mitja dotzena de criatures, un gos, un lloro, dos ocells i un bon nombre d'escarbats i altres hostes que tenim a casa. Me pregares bo i sanglotant que t'escrivís sovint, ben sovint, les meves impressions, perquè així, amb les meves lletres, el cine, el passeig, el teatre, els banys, i el bar Canaletas podries passar els jorns un xic més distreta i conformada. Allà van doncs les meves notes de l'estiu obligatori, encara que no fa més calor ni menys que altres estius. Te diré quelcom de la meva estada a Vallfoscó, de les impressions que vagi rebent—que seran calcaades en els mateixos motllos de cada any—puix en el recó de món a on me trobo no hi passa el temps; sempre sembla el mateix dia, hora i lloc, de quan la teva tia m'hi va portar a dida. Sembla que era ahir!

Al arribar—que si el rellotge de Sol de la Plaça assenyala bé, eren tres quarts de dotze,—me vaig trobar amb un escamot de quitxalla, que volien embadalir-se contemplant al *senyoret* que venia de Brassalona i amb prou feines poguí abraçar als meus didos, entrebancant-me per tot arreu les criatures, porcells, pollets, portadores a l'entrada, sacs de palla al marxa-peu i un aixam de mosques viruleres que amb llur aleiteig i zumzejar s'interposaven a nostres abraçades i em pessigollejaven els llavis al anar a petonejar a la meva germana de llet. En aquell moment vaig sentir una grossa malvolença a Sant Narcís.

Mes la taula era parada: estovalles de brí, plats de terrissa, culleram de fusta i un porró ple de vi claret convidaven a dinar ja que la gana apretava, i aquest era sens dubte el factor de més força perquè jo sense fer-me pregar gaire prenguéssent davant d'una bona escudella de brou de sagí, que sinó alimenta molt, omple el ventrell i el preparava per admetre els talls de cansalada, botifarra, conill, etc.

Nostre conversa bo-i menjant i de sobre-aula fou la mateixa que la de l'any passat.—Què tal la teva dona?—Que feu a ciutat?—Fa molta calor per allà baix?—Encara hi ha les feres al Parc?—Mes enguany s'hi afegí un nou interrogatori de preguntes, referent al viatge d'aquell personatge, que vingué a visitar-nos fa poc temps, perquè no'ns avo-

LA FERIDORA DE CORS

—Això no és res!... No n'hi he fet poques, de desgràcies, jo pels «music-halls»!...

ríssim del tot els barcelonins, parlant sempre del temps, i de la qüestió social.

Després de dinar, vaig anar a fer les mateixes visites d'altres anys, per a no variar; perquè això sí, aquí pots fer moltes coses des del matí a la nit—inclús avorrit-te—mes no pensis variar, perquè no hi ha mai res de sensacional, ni crims, ni locauts, ni apassionaments, ni política, ni literatura, ni super-homes. Només hi ha un fadrí barber que fa versos en castellà amb els quals té el cor robat a les noies, que no's cansen d'anar los taral·lejant bo i pelant trumfes o donant la comada als garrins, amb musica que elles mateixes s'engiponen: Ve't aquí una mostra:

*Las mujeres de mi tierra
son más hermosas que el Sol,
porque ellas con sus pestañas
encienden el corazón.*

De primer, la meva visita fou per al senyor alcalde, que és menescal (sense títol) i ferrer tot d'una peça, va donar-me una estreta de mà, que m'ha fet eixir un sang-traït com un grapat de mores; després tinguí que saludar al jutge municipal, secretari de l'Ajuntament, hostaler, estancer i betes-i-fils, el qual va preguntar-me, com anava això del delma de l'inquilinat, que els nostres regidors ens han tirat entre cap i-coll, ja que ell pensava establir-lo també a Vallfoscó, a fi de recaudar diners, per a posar un poal al pou de la plaça, que el que hi ha està desballestat.

Cap al tard, trobant a l'apotecari al peu de la porta picant mostaça amb un ròc i una cacerola, li vaig oferir els meus serveis per si tenia que preparar qualche tintura, puix ja saps tu que soc molt aficcionat a les llegums; a ell li va semblar que li parlava de la Lluna, ja que les tintures, axiarops i aigües destilades, sols se les fa enviar de ciutat, quan ho necessita, que és una vegada a l'any, ja que metge no s'acosta mai per

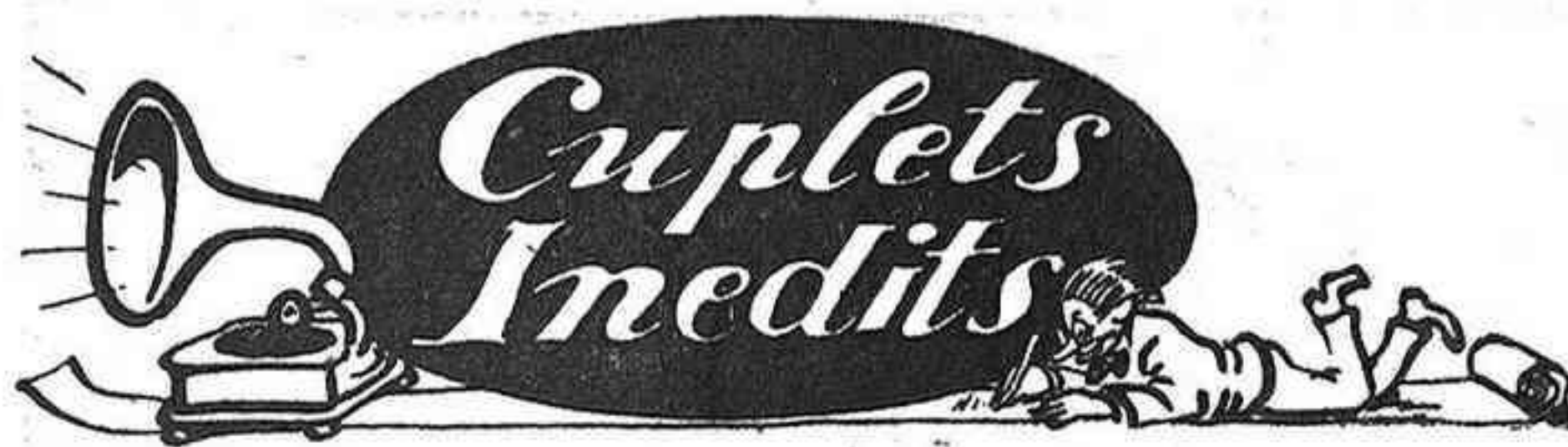
aquí, malgrat se l'enví a cercar; mes si un cas fulminant ho reclama, sol venir al cap de cinc o sis dies i encara si li vé de passada per a anar a algún poble veí.

Darrerament me vaig deixar caure a la rectoria, i allí sí que vàrem fer llarga xerrada amb el senyor rector, que és un home alt, sec, vell i migranyós, més amic del ví de taula que del de dir missa, aimant de la farina de pa blanc, assegurant-me que amb la que's fan les osties no hi té confiança, havent-les trobades agres moltes vegades i un si és, no és, corcades. Aquest home que amb tot i ésser *Párroco rural* té un tant de il·lustració, me pregunta amb interès, pel moviment polític, literari, científic i social de Barcelona, desbarrant a cada pas, ja que ell, per exemple, «ho sap comprendre, perquè els impíus són els impíus, essent així que ells han de menester més que nosaltres de la clemència de Déu». Va donar-me comiat perquè les pusses el molestaven i com que no portava calces (per mor de la calor) tenia necessitat de treure's la sotana per a expusar-se i... naturalment jo hi feia un xic de nosa. Compadint el seu torment el vaig deixar sol amb aquell estol de bestioles saltarines.

Després d'aquestes visites i d'un bon sopar, m'he ficat al llit, pensant amb tu i amb la vida de ciutat, que si no fos que és de bon tó l'anar a estiuajar jo la gaudiria al teu costat, fruint la fresca al peu de Vallvidrera que res té que envejar a aquest poble, que sense aigües, sense arbres i amb molts mosquits resulta xardorós de dia i pesat de nits que els grills i les cigales harmonitzen.

Rememorant jorns pretèrits venturosos t'abraça i t'envia una alenada de gaubança, qui no t'oblida, malgrat les sensacions de la jornada.

JORDI MUNTANER

El llenguatge de l'amor

I

Rellogat en un quartet—del carrer del Regomí
viu un jove estudiantet—que s'ha enamorat de mí.
No poguent-hi festejar—per por del *sant-cristo gros*,
vam aprendre de parlar—el «Llenguatge de les flòs».

«Un clavell, vol dir passió;—una rosa, amor sens frè;
una dàlia, traició;—i una passionària fè».
Mes, quan li anava a explicà:—«Vaig al cine aquesta nit...»
No tenia flors a mà—per poguer-li dir ben dit.

Ai, quin desencant,
pobre estudiant!
Quan jo li vaig dî,
va respondre així:

TORNADA

—D'entre tots els idiomes,
per entendre's dones i homes
¿no saps tu quin és millor?
T'ho diré jo, veïneta:
aquell de la miradeta,
l'abraçada i el petó.

II

Per veure, amb el meu promès,—si ens entenem millor,
un llenguatge nou he après,—que's parla amb el mocador.
Passar-se'l pel front així,—vol dir: «que m'hi pensaré».
Plegadet: «Ja'm pots seguï»;—i així obert: «No podrà sê».

A l'esquerra: «Ja no et vui»;—aquí al pit: «Em vols traï».
Espolçar-lo: «Vina avui»;—i plegar-lo: «Pensa amb mí».
Però si un dia li dic:—«El queixal em fa molt mal...»
Valga'm Deu, quin embolic!—¿com se fa el mal de queixal?

I es clâ, el meu promès,
com que no m'ha entès,
tot desconsolat
em diu en'cabat.

A LA TORNADA

—D'entre tots els idiomes, etc.

III

Al trobar-nos sols tots dos—li vaig dî al estudiantet:
«Si vols llenguatge amorós,—el del vano és senzillet»
Un lleuger tancâ i obrî,—significa: «Es toc seguï!»
A la boca, obert, així,—vol dir: «Jo'm burlo de tu».

Quan em venti a poc a poc,—voldrà dî «Es indiferent!»
Així ràpid: «Ai, quin foc!—el meu cor d'amor s'encén».
Però si un dia et vui dî:—«Pel meu sant matem un gall»,
allavors, pobre de mi,—no serveix de rê el ventall.

Per xò sempre'm diu,
mentre'm mira i riu
tot fent-me l'ullet
el gran murrîet:

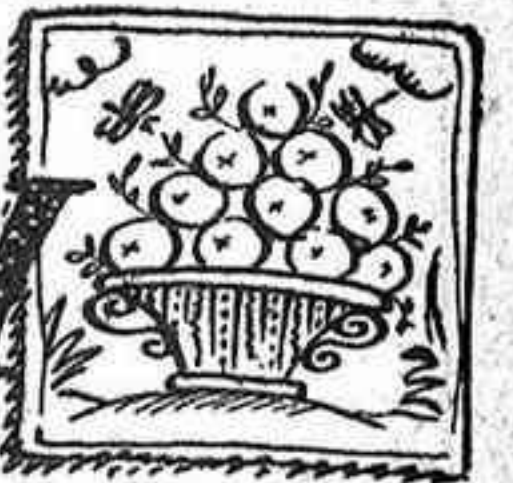
A LA TORNADA

—D'entre tots els idiomes, etc.

MAYET

GLOSSARI

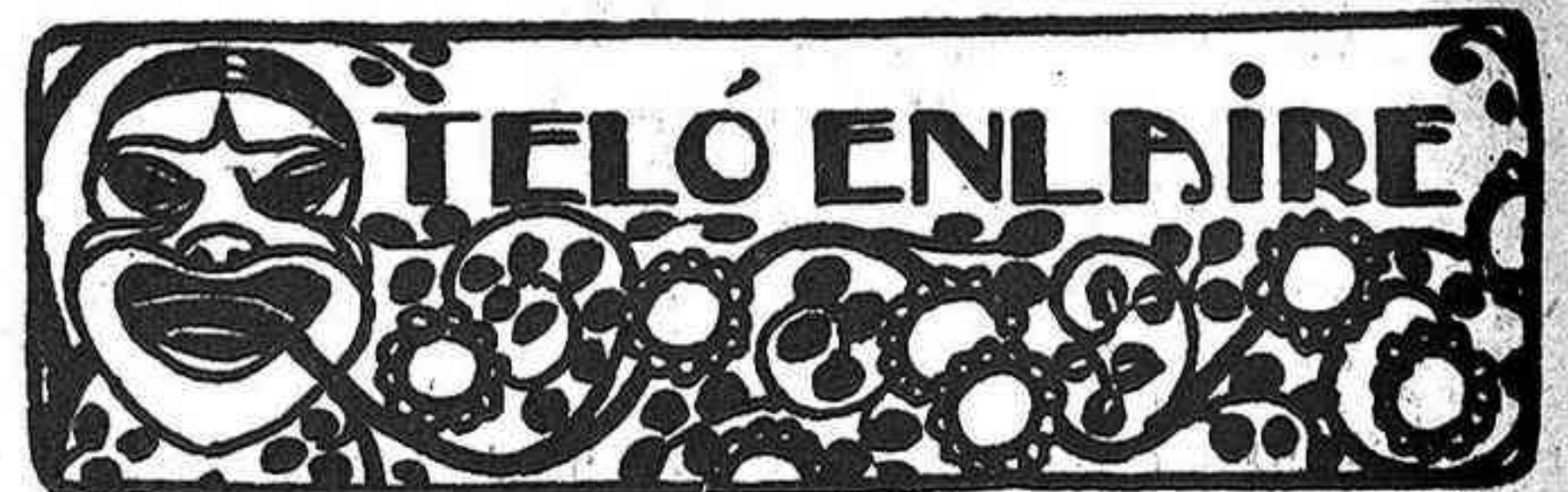

SINFONIA FUTURISTA

(SISTEMA MARINETTI)

PIM
PUM
BRooom
ZIS
ZAS
BRooom
XEC
CRUC
BRooom
PIF
PAF
BRooom
POM
R. I. P.

XARAU

TÍVOLI

Tot esperant el debut d'una notabilíssima companyia de sarçuela castellana, que farà tronar i ploure segons veus, havem seguit aplaudint els números sensacionals de *Las águilas humanas* i demés.

Aqueixa companyia de sarçuela, que debuta avui divendres, ho fa amb l'estrena de *La Dogaresa*, en dos actes, lletra d'En López Monis i musica del mestre Millán, estrenant-se quatre decoracions.

NOVEDADES

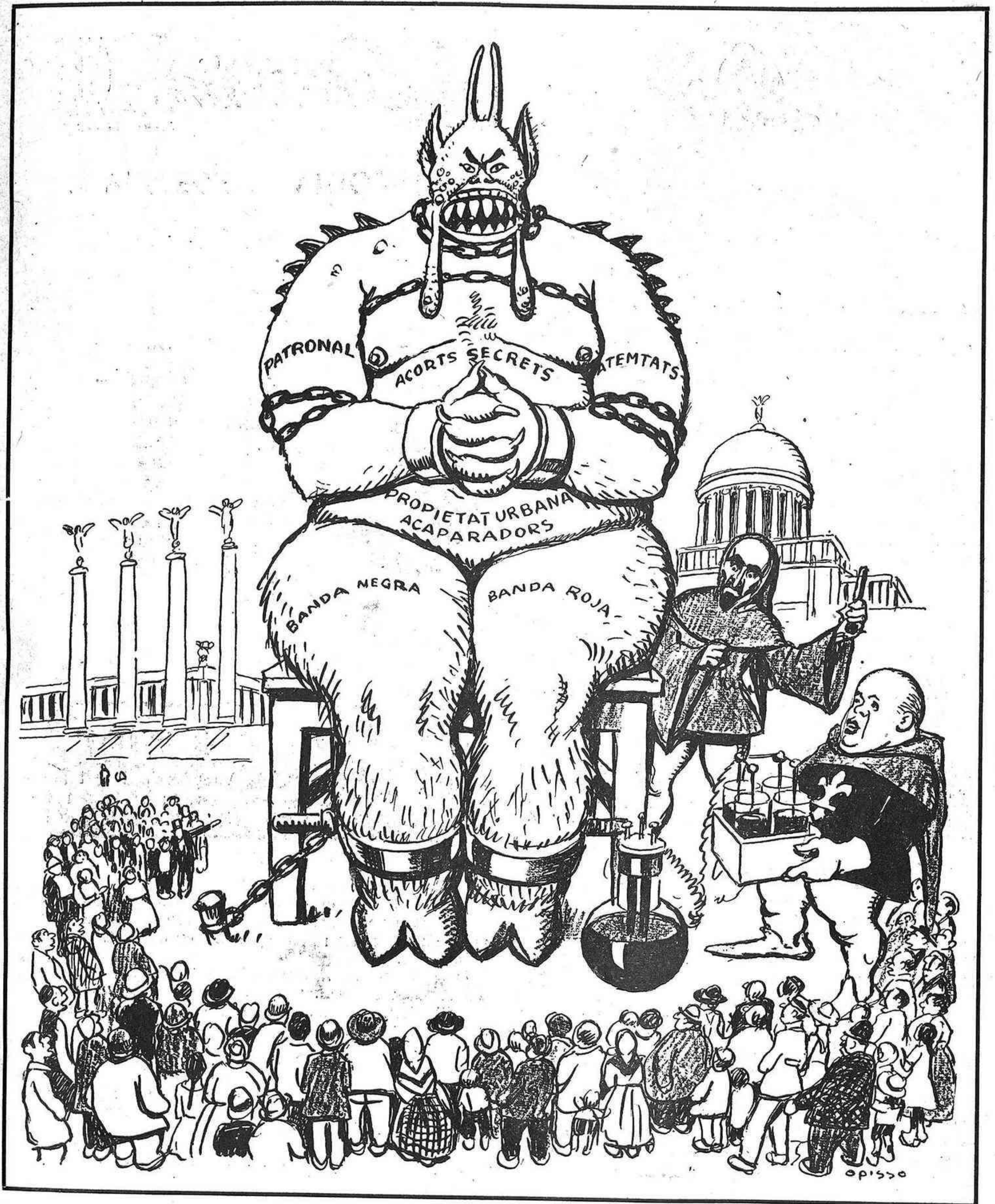
També avui inaugura una gran companyia de comèdia i drama, de la qual ne formen part dos eminents artistes: l'Alba y En Bonafé.

Estrenes per a la vetlla, que promet ésser nn. acontereiment: *La diablesa*, d'En J. Fernández del Villar i el *pasillo* dels Quintero *La flor en el libro*.

ESPAÑOL

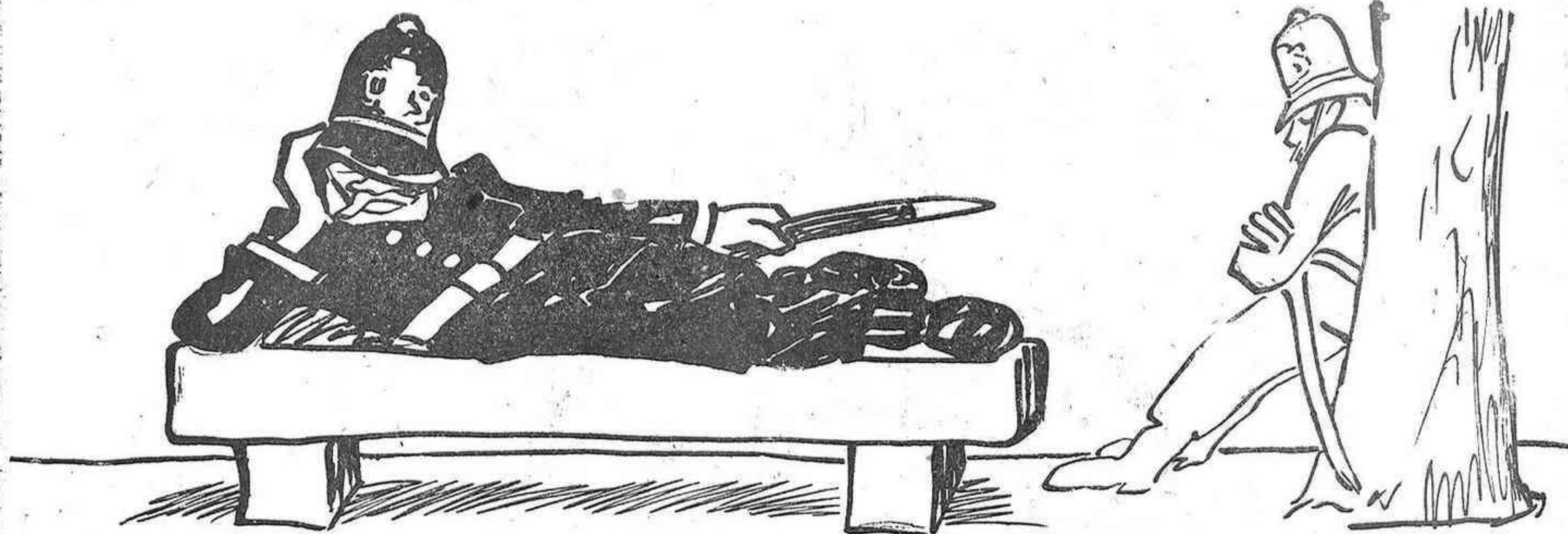
Aquest teatre del Paral·lel no obrirà les portes fins el dia 23.

Se parla de una notable companyia.
Ja veurem si ens donen més detalls.

UN NÚMERO SENSACIONAL PER A L'EXPOSICIÓ FUTURA

Electrocució pública del GENI DEL MAL que temps
hà venim patint a Barcelona.

QUE FAN ELS NOSTRES AGENTS DE L'AUTORITAT?

De dies vigilen...

POLIORAMA

Una gran gentada l'omplí el dia de l'inauguració.

El públic ha celebrat joiosament el retorn de la festejada companyia Güell-Asquerino.

Las cosas de la vida, d'En Muñoz Seca i *El oro del moro* d'En Pérez Fernández foren molt rigudes i aplaudibles amb entusiasme.

GOYA

Tan mateix sembla que's confirmen els remors: vé En Simó Raso a Barcelona i actuarà al «Goya» dirigint una notable companyia de comèdia còmica procedent del teatre «Lara» de Madrid.

Debutarà, si res no s'hi espatlla, a primers del mes pròxim.

NOVES SENSACIONALS

A les arts plàstiques els hi passa a l'estiu el contrari de les cuques; aquestes, segons l'aforística, viuen totes, mentre que aquelles ni donen senyals de vida quan la calor apreta; motiu pel qual no trobo bona *pasta* per a les meves xerrameques artístiques.

Què hi farem!

Això de l'art, encara que no ho sembli, és cosa de temporada, com els vanos i les bufandes. Les manifestacions artístiques comencen al nostre país amb la vinguda dels bolets, les pinyes i les castanyes, sens dubte perquè els crítics puguin fer als expositors que s'ho mereixin adequats presents de tan indigestos productes bosquetans; i assoleixen el seu grau màxim de plenitud, així que comencen a madurar els melons, la fruita genuïnament espanyola.

Per cert que corren noves verament sensacionals respecte a les sorpreses que ens donaran els nostres pintors en la propera temporada, car són molts els que aquest estiu han canviat per complet d'orientació i fins de gènere pictòric, desitjosos d'arrodonir d'una vegada la seva fama i la seva situació, encara que sia convertint l'art excels

que cultiven amb un *artet* de malles tan fines que no s'hi puguin escórrer ni les mitges pessetes.

Preparem-nos, doncs, a tenir no poques sorpreses.

Per ara se sap d'una manera positiva que els més amatents en donar el salt seran En Llimona, En Raurich i En Galwey. El primer ens presentarà una col·lecció de pintures realistes i llampantes, tretes dels *cabarets* i dels *camerinos* de les estrelles de poc preu; el segon vindrà a oferir nos els retrats de saló, tots llepadets, que està acabant per una família de rics de nou encuny, i en quant al tercer, he sabut de bona tinta que està fent constants assaigs per a convertir-se en un subtilíssim pintor de flors vaporoses i de bodegonets de gran luxe.

Sembla mentida que els homes claudiquin així! Si això fan els mestres consagrats, què no ha de fer la joventut artística, esquerpa i reconsagrada?

Oh, i no són pas els tres al·ludits, els únics pintors de mèrit que evolucionen resoltament, segons se m'ha assegurat a cau d'orella. En Carles Vázquez s'ha tornat miniaturista i es vol dedicar als petits esmalts; En Meifren es va donant al quadret de costums i de taller, i En Rusiñol fins es murmura que embafat de tanta jardineria, se les enfila pels estudis de platja a ple sol i amb dones en remull, per l'estil d'En Chabás.

No sé; em sembla massa canvi aquest, per En Rusiñol.

Per la meua part, ja que he començat aquesta xerrameca al·ludint a l'aforisme de les cuques, me permetré acabar-la amb un adagi tan casolà i estiuenc com aquell, rublert de sana filosofia, encara que castellà, i que pot deturar als pintors al·ludits en la seva desafortunada evolució tornant los al bon camí, per poc que el meditin diu així:

*De los cincuenta pa arriba
no te mojes la barriga.*

C. ARBÓ

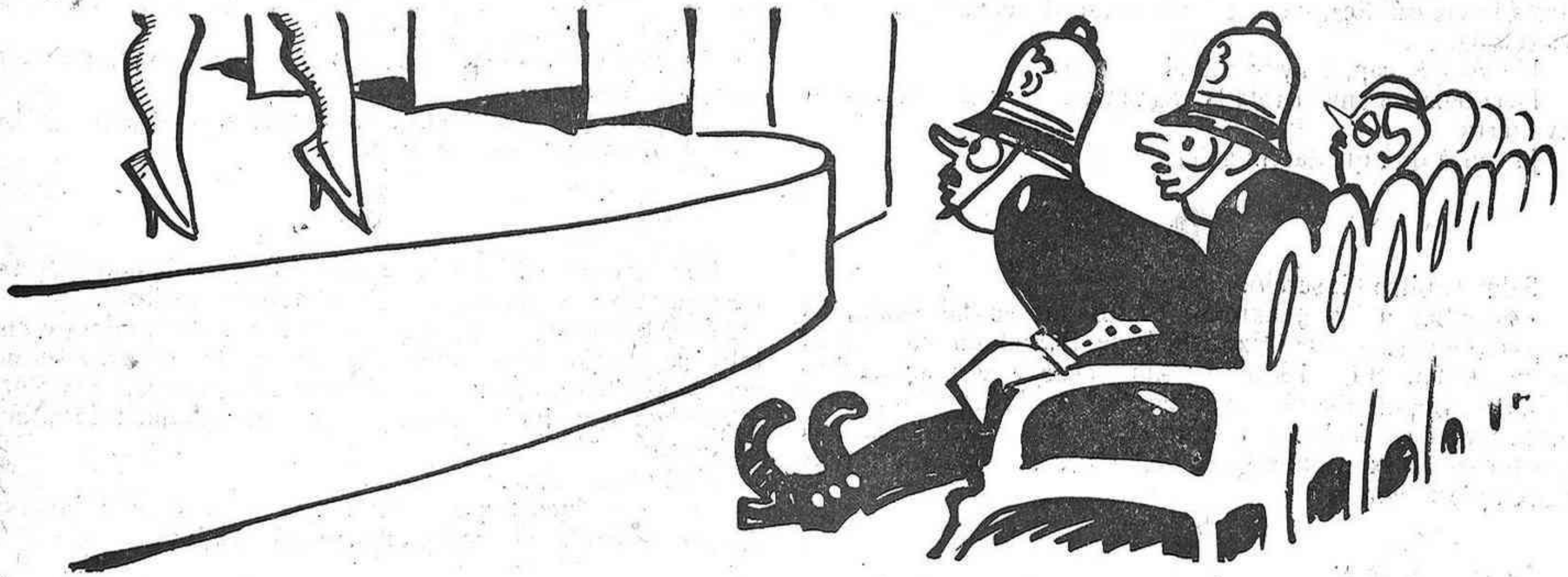
Davant l'aparador d'una joieria del carrer de Ferran, s'hi aturen dugues fulanetes sospitoses.

La més innocent:

—Es veritat, tu, que les perles es troben en les ostres?

L'altra:

—No ho cregui's, tonta. Les perles es troben en els grans negocis.

... i de nits també.

L'HORA ARBITRÀRIA

A les vies silencioses, amb acerades maculades de paperets, capces vuides, burilles endormiscades, bolquerets de caramel·lo, programes de cocotam, a remades les falzilles hi xisclen i hi passen fam.

Es a l'hora pura i sana del matí, al cor del istiu, quan la nit d'un jorn de brases ha apagat el seu caliu i, rera'l poder dels muscles barbrament atormentats, mor el sexe i amb ell moren els amors de tants mercats.

Es l'hora en que sols se veuen hermètiques portalades, balcons entroberts, cortines esborrant les balconades, vigilants trucant les lloses en sentir l'aplaudiment de la artista al peu d'un auto donant la mà a un pretendent.

Es l'hora dels paperairès, amb sac i doble sanalla, dalint-se amb els taps de suro, xafant els vestits de palla d'ampolles progenitores de disbauxes i ubriagueses, d'atemptats i suicidis, i irrespectes i braveses.

Es l'hora en que si una dona no dú un'eina mercadera, i va sola, i va mudada, se la pren per embustera; és l'hora en que'ls que s'arramben a un angle per dormir cullen puntes, cullen boces en bon us, per fer paquets. (drets,

Es l'hora en que el Sol aixeca la seva cella daurada, i, airet fresc que fuig, s'atura, i es va fonent la rosada; i ocells de bec sota l'ala, la criden en el brancam, i a remades les falzilles hi xisclen i hi passen fam.

J. COSTA I POMÉS

ESQUELLOTS

Molta més solemnitat que en altres anys tingué el recent homenatge an En Rafel Casanovas: a centenars les corones; a milers les adhesions; vetllades patriòtiques a dojo; Segadors, pel pare i per la mare.

I la firma de sang, com de costum: uns cops de sabre de la policia.

Fins un altre any, viva Dèu, que la farem més crespala!

Res menys que quatre envelats foren alçats en el reduït perímetre d'Horta, amb motiu de la festa major de la barriada. Ja no és qüestió del casinet de baix i el de dalt, sinó del de dalt, el de baix, el del mig i el dels costats.

Una competència terrible de luxe i d'esplendidesa.

Horta ja no és el país de les bugaderes; és la terra dels nous rics.

Bonic regal.

El ministre de la Guerra, de França, ha obsequiat a l'Escola Catalana d'Art Dramàtic amb una pel·lícula de unes representacions teatrals que's donaren en el front de batalla.

En Gual pensa donar-la al públic.

Però hi ha un perill: de que en vista del èxit els seus alumnes comedians se li tornin actors de cine. I adéu càtedra de Declamació! I adéu subvencions mancomuneres.

Dijous de l'altra setmana va suicidar-se un estranger empronat a la Model.

Els diaris que donen la notícia, afegeixen:

«Ignóranse los móviles que le indujeron a tomar tan extrema resolución.»

Nosaltres, participant de la mateixa ignorància, els suposem aqueixos mòviles.

Es va matar... de tant bé que s'hi trobava.

Degut a les moltes y bones pluges que s'han registrat, els pagesos confien que enguany serà any de bolets.

Realment si un hom se fixa amb el temps, veurà que'l temps ho resigna: any de bolets i de castanyes.

Per a evitar l'explosió de bombes criminals en les sales d'espectacles, el nostre Sanxo ha tingut una gran pensada.

No deixar fumar.

«Així—diu,— quan voldran encendre la metxa, es trobaran que no podran encendre cap misto.»

I cada espectador quan encendrà el pitillo es trobarà amb un policia al darrera que li dirà: «Ja t'hem atrapat! Porta la bomba!»

Que no se'n desfaci.

D'aquesta feta, un monument, senyor Bas.

De cent noranta quatre vagabuns recollits durant el darrer mes a la via pública, només que vint-i-set eren naturals de Barcelona.

Un cop de cap, senyor batlle!

Decideixi's a enviar tota la vagància i la mala gent a la seva terra.

Ja veurà que quedarem solets!

Se'ns suplica l'inscripció:

«Accedint a les peticions formulades en tal sentit, els senyors Comissaris de l'Exposició de Barcelona han resolt prorrogar fins el dia 15 del pròxim octubre el plaç de l'informació que té oberta per a recollir les idees o iniciatives del públic amb referència al Certàmen, informació que està constituint un èxit, tota vegada que els escrits fins ara rebuts passen d'un centenar

NOTES DE CASA:

Del «Centre Autonomista Català» de Sant Gervasi, rebérem, a son dia, unes atentes invitacions per als actes que's celebraren en aquell casal amb motiu de la Festa Major de la barriada.

Tantes mercès an En Josep Bordalba, el digne president de l'esmentat centre.

Un maquinista i un linotipista de *La Publicidad*, els intel·ligents obrers Llorens i Román, han caigut per sempre, víctimes dels odis socials que d'un quant temps patim a Barcelona.

Amb sols hores de diferència foren vilment agredits ambdós treballadors, essent inútils totes les cures científiques que s'enginyaren per a salvar-los de la mort.

D'aquesta feta, l'estimat colega *La Publicidad* anuncia la suspensió temporal de les seves edicions.

Inútil dir que sentim el contratemps, tot protestant del fet que ha promogut la sensible decissió.

Ens escriuen de La Escala que, en una sola mallada, uns pescadors han arramblat amb seixanta mil sardines.

En altre temps aquestes bones noves de la gent de mar influïen en els preus dels mercats de Barcelona. Avui no; avui la sardina no baixa aquí de cinc rals la tersa, encara que a les platges, o sigui a la font, no valgui més enllà de quinze cèntims.

Què vol dir això?

Que els ciutadans de Barcelona l'hem de fer i l'hem de fer grossa contra els intermediaris acaparadors.

Niñas i niños bien que estiuegen a Caldetes han celebrat un ball de trajos de òpera.

Els reportaires de salons asseguren que s'hi trobaren reunides totes les figures protagonistes del clàssic repertori italià, francès i wagnerià.

Diu que hi havia cada *Walkiria*, cada *Tosca* i cada *Mannon* que espeterraven.

Una pregunta:

I *Traviates*, quantes n'hi havien?

Afirmariem que n'hi havia un cove.

—Per set quotes que devia, quinze punyalades?... Què vols que't digui!... Em sembla uu saldo exagerat.

—Voldria dir-me on dóna aquest carrer?
 —Tots donen al mateix lloc... al cementiri.

Això de la boxa està prenent embranzida a Catalunya. Embranzida i escàndol. L'altra vespre, al Park, després d'un match accidentat, i per si uns cops de puny estaven ben o mal donats, hi hagué un aldarull de mil dimonis. El públic s'exaltà demanant que tornessin els quartos. I com que allí al públic li ensenyen de clavar cops de puny... *ergo!*... el millor dia es tornarà contra els amos de la barraca.

A una edat bastant avançada ha mort, a Manresa, el notable escultor català Eduard B. Alentorn. Entre altres obres excel·lents se li coneixen les dues està-

tues existents a la porta del Museu Martorell, al Parc, un monument, a Ibiça, dedicat al general Vara del Rey i uns grups del monument a Colón.

D. E. P.

Tots els comerciants que acostumen a rebre gèneres es queixen, amb raó, dels freqüents robaments de mercaderies que's realitzen al port de Barcelona.

Ja fa anys que dura aquesta broma.

Una broma pesada que acabaria molt senzillament.

Fent responsables de les mermes als senyors de la Aduana. La meitat an ells, i la meitat a la policia.

TOS, CATARROS, BRONQUITIS CRÒNICAS
 SE CURAN RADICALMENTE CON LAS
 CUATRO PESETAS BOTE

Gotas Helenianas

Pídanse en Farmacias y Droguerías

—Tots els temps són dolents, tots. Ara, a fora de la fàbrica, els maten; i abans, a dins, s'hi morien.

Un baturro es presenta a l'oficina del Giro Postal de Saragosa, i fa una imposició de cinc duros a favor d'un seu germà resident a Calatayud.

—Aquests dos duros són *sevillanos* - li diu l'empleat — Ja farà el favor de canviar-me'ls.

—Otra, ridios!... Y a usted qué le importa, si son pa mi hermano?

Després de sopar, el marit envia la criada a comprar el diari.

La muller, estranyada:

—Ai, ai!... que no surts aquesta nit?

—No; avui no surto.

—Bé és prou raro!

—Vui sapiguer lo que passa a casa meva quan jo no hi soc.

RESPOSTES PAGADES

Joaquim Malleu: Rebut i tantes mercès.—J. O. X.: Ho sentim molt, però per ara la seva *Cortina enlaire* no'ns convé.—M. i A. Cirera: No li asseguro pas.—Pepet del C.: Molt bé, i aniràn un dia o altre.—G. Bufasombras: Es molt curt de intenció.—Isidre Molas: No està mal; no, senyor. S'aprofitarà.—J. C. i P.: Rebudes les remeses, que s'agraeixen de totes veres.—J. Piquet: De entendre's, ja s'entén; lo que hi ha és que la forma deixa bastant que desitjar.—Ll. M.: De dues, una. Ah! *l'mercil*—Aguileta: Entra en cartera, però no li asseguro res.—Un tortosí: Tampoc amb aquests d'avui m'he acabat d'entusiasmar.—Lluís C. Hernández: Ens sap greu; però no'ns tindria utilitat.—J. C. i O.: Hi farem tots els *impossibles*.—Llamp Elèctric: Prou idees! No veti que això de l'inventiva popular ha sigut un fracàs!—Domènec Boquet: Lo mateix li dic.—Feréstec: No li diré que no.—Antolí B. Ribot: No li diré que sí.—Joan Ferrán: Es defectuosa.

EDEN CONCERT

COMTE DEL ASSALT, 12

TELÉFON NÚM 3332 A.

MUSIC-HALL DE PRIMER ORDRE - Tots els dies grans espectacles a les 3 1/2 tarda i a les 9 1/2 nit

AVUI GRANS DEBUTS DE **Rosine - Boticcelli - Yulú**

PERE COROMINAS

Les hores d'amor serenes | La vida austera | Les gràcies de l'Empordà

Un tom Ptes. 3 | Un tom Ptes. 2 | Un tom Ptes. 2'65

CESAR CANTU Compendio de Historia Universal
Un tomo 8.º encuadernado Ptas. 9

J. BURGAS
El llibre dels petons

AMORETES A CAU D'ORELLA
Un tom Ptes. 0'60

J. BURGAS
Flor de picardía

VERSOS D'AMOR I DE PECAT
Un tom Ptes. 1'20

GABRIEL ALOMAR

La columna de foc

PESETES 3

ALICE DESCOEUDRES

La educación de los niños anormales

Un tomo rústica Ptas. 8 | Encuadernada Ptas. 10

A. R. Bonnat

JACINTA RUIZ

Novela humorística

Ptas. 4

Pablo Parellada (Melitón González)

A REIRSE TOCAN

Prosa y verso

Ptas. 4

1921

EL AÑO
EN LA MANO

1921

Almanaque enciclopedia de la vida práctica

Siguen los trabajos de impresión

APARECERÁ EN BREVE

1921

1921

NOTA.—Tothom qui vulgui adquirir qualsevol de dites obres, remetent l'import en lliurances del Gir Postal o bé en segells de franqueig al llibreter Antoni López, Rambla del Mig, 20, Barcelona, la rebrà a volta de correu, franca de ports. No responem d'extravios, si no's remet, además, un ral per a certificar. Als corresponals se'ls otorguen rebalxes.

- Són víctimes de la guerra mundial?
- No; són víctimes de la pau barcelonina.